

УДК 349.3: 364.044.2

ORCID id <https://orcid.org/0000-0002-7398-7059>

*Хохленко Ольга Миколаївна,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри конституційного та
адміністративного права, юридичного факультету
Інституту управління, технологій та права
Державного університету інфраструктури
та технологій
м. Київ, Україна*

ФІНАНСОВО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАДАННЯ ПОСЛУГИ З ДОГЛЯДУ ЗА ДИТИНОЮ ДО ТРЬОХ РОКІВ «МУНІЦИПАЛЬНА НЯНЯ»

Анотація. В статті здійснюється аналіз правового забезпечення надання послуги по догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня» та характеристика основних пролем реалізації вказаної послуги.

Ключові слова. Муніципальна няня, урядова програма, соціальна підтримка, послуга, допомога.

Annotation. The article analyzes the legal provision of child care services for children under three years of age "municipal nanny" and describes the main problems of the implementation of this service.

It is stated that assistance to parents in caring for a child up to the age of three by providing the "municipal nanny" service is one of the types of state assistance in the general system of social protection. These benefits are ancillary and incentive in nature and are provided to provide material support to families with children, to create appropriate conditions for the maintenance and upbringing of children, to protect their interests in accordance with the social policy of the state in this area. The legal basis for the provision of childcare services for children under three years of age "municipal babysitter" is regulated by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "Some issues of providing child care services for children under three years of age" municipal babysitter ". It is noted that the main purpose of the government project "Municipal Nanny" is to support families in which children are born, and the legalization of self-employed nannies and replenishment of the deficit Pension Fund and support people of working age who work as nannies.

It is noted that the government program has certain shortcomings. In order for the family to receive compensation, it is necessary to find a nanny who is registered as a natural person - an entrepreneur or officially employed. In practice, compensation from the state in 1779 UAH does not save the situation, as the salary will have to pay personal income tax and the Single Social Contribution, which practically covers the state compensation.

It is stated that first of all, in order to solve the existing problem, it is necessary to change the principle of state aid for childbirth, increase it at least to the subsistence level and introduce a set of state support that will interest families to give birth.

Also take into account the amount of reimbursement of the "municipal nanny" service when assigning childbirth assistance and actually increasing the amount of monthly payment of temporary disability benefits for child care up to three years by the amount of the subsistence minimum for children under 6 years. That is, add UAH 1,779 to UAH 860, and the reimbursement of the "municipal nanny" service will be terminated as one that does not work in full and does not meet the needs of today.

Key words: municipal nanny, social assistance, service, government program.

Постановка проблеми. На сьогодні, державою призначається допомога по тимчасовій непрацездатності по догляду за дитиною віком до трьох років у формі матеріального забезпечення, яке повністю або частково компенсує втрату заробітної плати (доходу) у розмірі 41280 гривень, з яких одноразово виплачується 10320 гривень, а решта суми допомоги виплачується протягом наступних 36 місяців рівними частинами по 860 гривень. Для утримання дитини такої суми недостатньо і тому батьки, у яких є діти до трьох років, вимушені працювати. У зв'язку з цим, постає необхідність у пошуку няні для дитини. Для допомоги сім'ям з дітьми, батьки яких працюють, була розроблена урядом програма «муніципальна няня», за якою уряд відшкодовує працюючим батькам частину зарплати няні, яка доглядає дітей до трьох років.

Метою статті є аналіз правового забезпечення надання послуги по догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня» та характеристика основних пролем реалізації вказаної послуги.

Аналіз досліджень. Окремі аспекти надання соціальної допомоги досліджували такі науковці як О.О. Охріменко, А.О. Рева, О.П.Крентовская, В.В.Иванкевич, Д. П. Богиня, В. М. Геєць, М. О. Кизим. Однак деякі аспекти проекту «Муніципальна няня» не вивчені та потребують подальшого аналізу.

Виклад основного матеріалу. Соціальна підтримка є важливою формою соціального забезпечення в державі та гарантується Конституцією України. Соціальна держава має забезпечити кожному громадянину гідні умови життя, соціальну захищеність, однакові життєві можливості для реалізації особистості в соціумі.

Допомога батькам по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку шляхом надання послуги «муніципальна няня» є одним із видів державної допомоги у загальній системі соціального захисту населення. Ці виплати мають допоміжний та стимулюючий характер і надаються з метою забезпечення матеріальної підтримки сімей, у яких є діти, створення належних умов для утримання та виховання дітей, захисту їхніх інтересів відповідно до соціальної політики держави у цій сфері.

Правові засади надання послуги по догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня» регулюються Постановою КМУ «Деякі питання надання послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня». Відповідно до Постанови, починаючи з 1 січня 2019 року надається відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня» у розмірі прожиткового мінімуму на дітей віком до шести років. Відшкодування вартості послуги «муніципальна няня» є щомісячною адресною компенсаційною

виплатою одному з батьків (усиновлювачів), опікуну дитини до трьох років. Право на отримання відшкодування вартості послуги «муніципальна няня» мають громадяни України, іноземці без громадянства, які є батьками (усиновлювачами), опікунами дитини до трьох років і на законних підставах проживають на території України та уклали договір про здійснення догляду за дитиною до трьох років з муніципальною нянею.

Основною метою урядової програми «Муніципальна няня» є підтримка сімей, в яких народжуються діти, незалежно від виходу на роботу одного з батьків, шляхом виплати щомісячної компенсації на няню. Також, легалізація самозайнятих нянь і поповнення за їх рахунок дефіцитного Пенсійного фонду та підтримка осіб працездатного віку, які працюють нянями.

Так, держава, турбуючись про забезпечення пенсією осіб, які не мають можливості працевлаштуватися, таким способом пропонує вирішити проблему офіційного працевлаштування осіб, які здійснюють догляд за дітьми за винагороду. Для оформлення компенсації послуги «муніципальна няня» батьки обирають няню та укладають з нею цивільно-правовий договір та подають відповідні документи в управління соціального захисту населення.

Так, за програмою «муніципальна няня», уряд відшкодовує батькам частину коштів на оплату няні, в розмірі прожиткового мінімуму для дітей до шести років, який становить 1779 грн з 1 січня до 30 червня 2020 року, 1859 грн. з 1 липня до 1 грудня 2020 року та 1921 грн з першого грудня до кінця року. Компенсація послуги «муніципальна няня» призначається на строк здійснення догляду за дитиною до трьох років, визначений у договорі, укладеному між отримувачем послуги «муніципальна няня» та муніципальною нянею. Виплата компенсації послуги «муніципальна няня» здійснюється щомісяця на підставі поданих отримувачем послуги «муніципальна няня» документів, що підтверджують витрати на оплату муніципальній няні даної послуги. Отримувач послуги «муніципальна няня» щомісяця подає в письмовій або електронній формі або в будь-який інший спосіб місцевому структурному підрозділу з питань соціального захисту населення документи, що підтверджують витрати на оплату няні послуги «муніципальна няня».

У разі неподання в установлений строк документів, що підтверджують витрати на оплату няні послуги «муніципальна няня», виплата компенсації послуги припиняється. Після подання документів, що підтверджують витрати на оплату муніципальній няні послуги «муніципальна няня», виплата компенсації послуги поновлюється з місяця, за який було здійснено оплату послуги. Компенсація послуги «муніципальна няня» не призначається батькам, які є батьками – вихователями дитячих будинків сімейного типу, прийомними батьками, якщо вони отримують грошове забезпечення відповідно до законодавства.

Але урядова програма має певні недоліки. Щоб сім'я отримала компенсацію, потрібно знайти няню, оформлену як фізособа – підприємець або офіційно працевлаштована. Тобто, «Муніципальна няня» – це будь-яка фізична особа – підприємець (КВЕД 97.00, КВЕД 88.91)/юридична особа, яка надає послугу з догляду за дітьми (КВЕД 78.20, КВЕД 85.10), крім державних і комунальних закладів дошкільної освіти, та з якою укладено договір про

здійснення догляду за дитиною до трьох років. На практиці, компенсація від держави в 1779 грн ситуацію не рятує, оскільки із зарплати потрібно буде платити Податок з доходів фізичних осіб та Єдиний соціальний внесок, що практично покриває державну компенсацію.

Питання оподаткування доходів визначаються Податковим кодексом України та Законом України від 08.07.2010 р. № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон № 2464). Відповідно до абзацу сьомого п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону № 2464 платниками єдиного внеску є роботодавці – підприємства, установи, організації, фізичні особи, які використовують найману працю та органи, які виплачують грошове забезпечення, допомогу по тимчасовій непрацездатності, допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами, допомогу, надбавку або компенсацію відповідно до законодавства для осіб, зазначених у абзацах восьмому – тринадцятому п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону № 2464. Базою нарахування єдиного внеску для зазначених платників є сума грошового забезпечення кожної застрахованої особи, оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності, що здійснюється за рахунок коштів роботодавця, та допомоги по тимчасовій непрацездатності, допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами; допомоги, надбавки або компенсації відповідно до законодавства.

Законопроектом Міністерства соціальної політики «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо підтримки відповідального батьківства)» пропонується надати право отримання податкової знижки для батьків дитини до трьох років на суму коштів, сплачених за послуги муніципальної няні, а також внести зміни до Податкового кодексу, визначивши, що послуга "муніципальна няня" є адміністративною послугою щодо підтримки батьків / опікунів для забезпечення догляду за їхньою дитиною до трьох років. Максимальна сума компенсації, визначена з урахуванням податкової знижки відповідно за кожен місяць користування послугами не перевищуватиме прожитковий мінімум на дітей віком до 6 років звітного податкового року

До податкової знижки шляхом зменшення оподатковуваного доходу включаються фактичні витрати на оплату послуг муніципальної няні, підтверджені платіжними та розрахунковими документами (квитанціями, фіскальними або товарними чеками, прибутковими касовими ордерами, копіями договорів, що ідентифікують продавця послуг і їх покупця (отримувача) з обов'язковим зазначенням вартості послуг і строку їх продажу (виконання, надання).

Загальна сума податкової знижки не може перевищувати суми загального оподатковуваного доходу платника податку. Тобто, пропонується внести зміни до статей 14, 166, 295 – 296 Податкового кодексу України (далі – ПКУ): доповнити визначенням послуги «муніципальна няня». Послуга «муніципальна няня» – це адміністративна послуга щодо підтримки батьків/опікунів для забезпечення догляду за їхньою дитиною до трьох років; запровадити податкову знижку одному з батьків дитини - платнику податку за послугу «муніципальна няня»; визначити максимальну суму компенсації (повернення) коштів платнику податку не більше розміру прожиткового мінімуму на дітей віком до 6 років, встановленого законом. Пропонується внести зміни у ст. 295 ПКУ такого змісту:

платники єдиного податку, які користуються послугами муніципальної няні, звільняються від сплати єдиного податку за кожен місяць, в якому вони оплачують послуги муніципальної няні, якщо вартість цих послуг перевищує суму єдиного податку.

При цьому п. 18 «Порядку відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років “муніципальна няня” передбачено, що компенсація послуги «муніципальна няня» здійснюється у межах видатків, передбачених на відповідний рік, за рахунок державного бюджету Фінансування компенсації послуги «муніципальна няня» здійснюється відповідно до Порядку фінансування видатків Державного бюджету на здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України про «Деякі питання виплати державної соціальної допомоги».

Отже, урядовий проект з підтримки батьків має певні недоліки. По перше, знайти няню, яка офіційно оформлена або зареєстрована як ФОП достатньо важко, оскільки більшість нянь працюють неофіційно. По друге, знайти няню, яка буде отримувати заробітну плату в розмірі прожиткового мінімуму для дітей (1779 грн), майже неможливо. По третє, отримання податкової знижки буде реальним, якщо будуть внесені відповідні зміни в Податковий кодекс України, яким регулюються питання надання податкової знижки.

Відтак, на сьогодні, фактично залишається один вид допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку – це допомога при народженні дитини. Такий розмір допомоги не відповідає розміру прожиткового мінімуму для дітей та реаліям сьогодення й не може забезпечити належне існування матері й дитини. Адже, Конституцією України кожному громадянину гарантується право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг та житло. Тому необхідно також врегулювати питання щодо надання можливості дітям щомісячно отримувати виплату допомоги у розмірі не меншого розміру прожиткового мінімуму законодавчо встановленого для дітей до шестирічного віку та внести зміни до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», щодо збільшення розміру допомоги при народженні дитини та порядку її виплати». До такої допомоги потрібно додатково нараховувати компенсацію послуги «муніципальна няня» на няню, незалежно від того чи винаймають батьки няню чи ні, в розмірі прожиткового мінімуму для дітей віком до шести років.

Висновок. З метою підвищення народжуваності в Україні необхідно, щоб держава надавала підтримку сім'ям з дітьми. В першу чергу для вирішення існуючої проблеми необхідно змінити принцип призначення державної допомоги при народженні дитини, збільшити її хоча б до рівня прожиткового мінімуму та запровадити комплекс державної підтримки, яка викличе зацікавленість у сімей народжувати.

Також врахувати розмір відшкодування послуги «муніципальна няня» при призначенні допомоги при народженні дитини і фактично збільшити розмір щомісячної виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності по догляду за дитиною віком до трьох років на суму розміру прожиткового мінімуму для дітей до 6 років. Тобто до 860 грн додати 1779 грн., а відшкодування послуги

«муніципальна няня» припинити як таку, що не працює в повному обсязі і не відповідає потребам сьогодення.

Список використаних джерел:

1. Закон України Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 08.07.2010 № 2464-VI// (Відомості Верховної Ради України (ВВР).- 2011.- № 2-3, ст.11.
2. Закон України Про Державний бюджет України на 2020 рік:// Закон України від 2000 від 31.01.2020 // Відомості Верховної Ради України офіційне видання.- від 31.01.2020.- 2020 р.- № 5.- стор. 5.- стаття 31.
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996. //Відомості Верховної Ради України. 1996.-№ 30. Ст. 141.
4. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1751. Офіційний вісник України. 2001. № 52. Ст. 2365.
5. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні: Закон України від 27 березня 2014 року. Відомості Верховної Ради. 2014. № 20–21. Ст. 745.
6. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 № 2811-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 5. Ст. 21.
7. Постанова КМУ Деякі питання виплати державної соціальної допомоги // Офіційний вісник України офіційне видання.-від 17.01.2020.- 2020 р., № 4.- том 2.- стор. 414.- стаття 210.- код акта 97586/2020.
8. Постанова КМУ Деякі питання надання послуги з догляду за дитиною до трьох років “муніципальна няня” Порядок від 30.01.2019 № 68// Урядовий кур'єр офіційне видання.- від 12.02.2019.- № 28.
9. Проект Закону України Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо підтримки відповідального батьківства) від 07.09.2018// Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT4377.html
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI//Голос України офіційне видання.-від 04.12.2010.- № 229.- № 229-230.